

בבא בתרא קמא

עניין: בת תחלה סימן לבנים

שב שמעתתא הקדמה אות י'

בת ולתורה בשם בן. ואפשר בזה רמזו בש"ס בבא בתרא ד' קמא ע"א בת תחלה סימן יפה לבנים דרביא לאחאה עפ"י מ"ש באבות כל שיראתו קודמת לחכמתו כו', וכל שחכמתו קודמת ליראת חטאו כו' וזהו בת תחלה היינו היראה סימן יפה לבנים היינו תורה דרב' לבנהא, דע"י היראה התורה מתקיימת. ובזה יבואר פי' שירת האזינו: וירא ה' וינאץ מכעס בניו ובנותיו היינו מה שמקדימין בן לבת פירוש תורה ליראה ויאמר אראה מה אחריתם כי דור תהפוכות המה שמהפכין הסדר. וע"י כך בנים לא אמוץ כם פירוש גם התורה לא תתגדל ותתקיים בהם.

הגר"א ליקוטי תורה ר"ה לא:

בת תחלה סימן יפה לבנים. הענין כמ"ש אשה יראת ה' כינה ליראה בשם אשה והוא כי אשה לית לה מגרמא כלל והיא קרקע עולם. אבל באמת הכל תלוי בה ג"כ דוקא. ודומה לזה הוא יראה כמ"ש כל שיראת חטאי קודמת לחכמתו וכמ"ש אם אין יראה כו' וכמ"ש ראשית חכמה יראת ה'. וג"כ אמרו יראה בלי חכמה מגונה. וכמ"ש מכריו ר' ינאי כו' חבל על כו' וכמ"ש אם אין חכמה כו' וכמ"ש והיה אמונת עתך כו' ואפ"ה יראת ה' כו' שחשב כל הו' סדרים ואמר אם יראה קודמתו כו' וזהו בת תחלה סימן יפה לבנים הוא חכמה כי ידוע שהתלמידים נקראים בנים והו' מצא אשה מצא טוב:

דגל מחנה אפרים פרשת חיי-שרה

סוף ב"ה ועבודתו אין סוף, ואז יכול לילך ממדריגה למדריגה במעלות רמות. וזהו שמרמז 'בת תחלה' כשהוא בתחלה בחינת בת כנ"ל שהיא בחינת נוקבא, אז סימן יפה לבנים, היינו שילך ממדריגה למדריגה וישיג השגה בחינת בנים, עד כאן ודברי פי חכם חן. ולפי דברי קדשו יש לומר, שזהו שכיוונו השני דיעות, במאמרם ז"ל (כ"ב טז), 'חד אמר בפל' גימטריא בן', והיינו שהשיג מדריגה גדולה בחינת 'בן'. 'וחד אמר בת היה לו', אפילו שבא למדריגה גדולה לא היה אצלו רק בחינת 'בת' שהיא נוקבא וצריך להשיג יותר, ויותר שהיה במדריגה יותר גדולה היה יותר מתאוה להשיג, והבן שצריך להשיג יותר ויותר, כמו שאומרים בשם אא"ז

או 'אמר, וזה' פירוש את אברהם בפל'. ויש שני דיעות (כ"ב טז), חד אמר, 'בכל' - גימטריא 'בן', ובן היה לו. וחד אמר, בת היה לו, ו'פל' שמה. ויש לבאר דלא פליגי כלל, ואחד מפרש דברי חבירו. ונקדים מה דאיתא בכתבי הקודש של הגאון מו"ה יעקב יוסף הכהן בשם מהר"ן ז"ל על מאמר חז"ל (כ"ב קמא), 'בת תחלה סימן יפה לבנים', דבחינת 'בת' היא, כשלא השיג עדיין שום השגה, רק מתאוה להשיג, זהו בחינת נוקבא, וכשמשגיג איזה השגה, נקרא בחינת בן ודכר, וצריך בכל מדריגה ומדריגה שהוא בא לה, צריך לידע וליתן לב שעדיין הוא בחינת בת ונוקבא, שלא השיג עדיין כלום, כי השי"ת אין

תולדות יעקב יוסף קונטרס אחרון

עוד שמעתי מן מוהר"ן הנ"ל, פירוש הש"ס (נ"ב קמא): בת תחלה סימן יפה לבנים. ונשאל טעם הדבר.

סגי בן ובת כנ"ל, והנה לולי בחינת הבת הי' סובר מאחר שהוא מדריגת הבן אין למעלה ממדריגתו, מה שאין כן על ידי בחינת בת יש לידע שיש גבוה מעל גבוה שומר. וז"ש בת תחלה, ר"ל בכל מדריגה שיש לו, יתן לב לידע שעדיין הוא בבחינת בת, ואז הוא סימן יפה לבנים שילך ממדריגה למדריגה הנק' בני"ם (קט), והבן, ודפח"ח.